
**БЪЛГАРИЯ – ДЪРЖАВА НА ПРАВОТО И
СПРАВЕДЛИВОСТТА**

**ПРЕДИЗБОРНА ПРОГРАМА НА
КОАЛИЦИЈАТА ГЕРБ – СДС
Част „Съдебна реформа“**

А. Въведение

Теза 1. Идеята за съдебна реформа беше опорочена от партиите на „промяната“!

От месец април 2021 г. насам на няколко партии – ДБ, ИТН, ПП и БСП – беше дадена възможност да реализират вижданията си за съдебна реформа. Оказа се, че:

1. под ръководството на ПП, с активното съучастие на ДБ, ИТН и БСП, по недопустим и оскърбителен начин спрямо установения правов ред, многократно бяха нарушавани редица закони на Републиката - от върховния до всички останали;
2. по този начин "промяната" се превърна в синоним на опорочаване - опорочаване на основните принципи на правовата държава, опорочаване на висши човешки ценности и в

ТОЗИ СМИСЪЛ СЪВСЕМ ЛОГИЧНО И В ОПОРОЧАВАНЕ НА САМАТА ИДЕЯ ЗА "СЪДЕБНА РЕФОРМА";

3. за новите партии „съдебна реформа” означава разрушаване на структури в опит за овладяване на определени властови позиции с цел органите на съдебната и изпълнителната власти да бъдат превърнати в „бухалки”;

4. това отношение към законодателството извади на показ едни трайни и дълбоко вкоренени навици за противоправно поведение у ръководствата на тези партии.

5. освен това те нямат собствени идеи за съдебна реформа. Всяка, лансирана от тях „идея за съдебна реформа”, е присвоена от програмата на ГЕРБ.

Опитът от последната година показва, че т.нар. „партии на промяната” не бива да бъдат оставяни да си правят експерименти с правораздавателната и правоохранителната системи!

Теза 2.: Съдебната реформа беше стартирана и ще бъде реализирана от ГЕРБ!

Подготовката за реформиране на правораздавателната и правоохранителната системи в духа на изискванията на членството ни в Европейския съюз беше започната от първото правителство на ГЕРБ през 2009 г. и набра скорост при второто правителство на ГЕРБ през 2014 г. Ето фактите:

1. В периода 2014 г. – 2021 г. бяха предприети системни законодателни промени и практически действия във всички сфери на правото, които имаха за задача гарантирането на сигурността на българските граждани, борбата с престъпността и корупцията, подобряване на правораздаването като институционална система и като съдържание и практики с крайна цел: изграждането на работеща, силна и справедлива правова държава, която се грижи за всеки един от своите граждани и безусловно уважава и охранява неговите права.
2. Правителствата на ГЕРБ разработиха и приеха основните стратегически документи:

- Стратегия за продължаване на реформата в съдебната система (приета от Министерски съвет през 2014 г. и актуализирана през 2016 г.);
 - Пътна карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система (приета от Министерски съвет през 2019 г.);
 - проект на нова Концепция за наказателна политика (през 2020 г.) и др.
3. Предложенията за конкретни реформи са изготвени в диалог с всички заинтересовани кръгове след задълбочени обществени дискусии. Ангажиран е експертния потенциал на стотици учени, съдии, прокурори, следователи, администратори, представители на неправителствения сектор и граждани.
4. Идеята на ГЕРБ за съдебна реформа трябва да бъде разбрана като обща идея и продукт на колективния разум и съвместната инициатива на професионалната, научна и експертна общности и на гражданското общество.

5. За нас „съдебна реформа“ не означава да бъдат удовлетворявани истеричните прищевки, случайните хрумвания и кадровите амбиции на шепа хора. За нас съдебната реформа трябва да:

- отговаря на очакванията на гражданите;
- отчита забележките на българския бизнес и чуждестранните инвеститори;
- отчита препоръките и съветите на самата правораздавателна система, в чиято почтеност, добронамереност и държавнически разум ние вярваме;
- съобразява препоръките на Венецианската комисия и на Европейската комисия.

6. Затова реформите в сферата на правораздаването могат и ще бъдат продължени от ГЕРБ.

Тук представяме базисни моменти от нашата програма, които трябва да покажат виждането на ГЕРБ за реформата в нейната цялост и комплексният подход, който следва да бъде приложен.

Б. Мерки

I. В областта на наказателното право и процес

1. Привеждане в действие на всички предложения, съдържащи се в Концепцията за нова наказателна политика (2020 -2025 г.) и въвеждане на най-добрите европейски практики, като:

- усъвършенстване на системата на наказанията; актуализиране на размерите на наказанията и гарантиране на тяхната съразмерност;
- преглед на състави на административни нарушения, включени в системата на Наказателния кодекс и изваждането им от него; избягване дублирането на състави на престъпления и административни нарушения; декриминализация;
- осъвременяване на размера на наказанието „глоба”, като алтернатива на наказанието „затвор”;
- повишаване прилагането и ефективността на пробационните мерки (безвъзмезден труд в полза на обществото, включване в курсове за ,квалификация, ограничения в

свободата на придвижване и др.);
евентуално: приемане на специален Закон
за пробацията;

- преодоляване на евентуални празноти в НК относно защитата срещу престъпления от омраза;
- стартиране на дискусия за необходимостта от приемане на нов Наказателен кодекс.

2. Мерки, гарантиращи коректността и бързината на наказателния процес, като:

- разширяване на съдебния контрол върху актовете на прокурорите, в частност на отказите за образуване на досъдебно производство, напр. в случаите на данни за престъпление против личността, когато деянието е извършено от длъжностно лице при или по повод изпълнението на службата или функцията му;
- създаване на механизми за ускоряване на досъдебното производство, напр. чрез намаляване на формалистичните изисквания към актовете в досъдебното производство и др.; ревизиране на практиката по прилагане на мерките „задържане под стража“ и „домашен

арест“ в рамките на досъдебното производство;

- масирани инвестиции за изграждането на технически, технологичен и експертен капацитет за извършване на най-сложни и комплексни криминологични експертизи в България. Изготвяне на проект на Закон за съдебната експертиза, който да консолидира всички налични нормативни актове и да уреди правата, задълженията, лицензирането, възнагражденията и отговорността на вещите лица, както и извършването на експертизите;
- въвеждане на принцип за "ексклузивитет на съдебния състав" (съдебният състав да заседава без прекъсване докато реши делото).

3. За превенция на ПТП - прецизиране на престъпните състави за причиняване на смърт и телесни повреди при евентуален умисъл; регламент за отнемане на моторно превозно средство при употреба на алкохол или наркотици.

4. Специален фокус върху превенцията на детската престъпност чрез системен преглед и ревизия на всички релевантни

нормативни актове и процедури. Ограничаване до минимум на детската престъпност като приоритетна цел, в сътрудничество с цялото общество!

II. В областта на административното производство

1. Приемане на Наредба за юрисконсултите в държавните и общински органи и организации.

2. Прецизиране на правомощията на прокуратурата за упражняване на надзор за законност в административния процес.

3. Ускоряване на административния процес, чрез:

- прилагане на принципа за приключване на административните производства в *разумен срок*, в съответствие с чл. 6, § 1 ЕКПЧОС;
- прилагане на принципа, ако издаден административен акт бъде отменен повторно, по-горестоящият административен орган да решава въпроса по същество;

- широко прилагане на бързо производство в АПК и на принципа на мълчаливото съгласие;
- въвеждане в Закона за администрацията и в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди на обективна, безвиновна, пълна имуществена отговорност на държавата и общините за вреди, причинени от техни органи при неоправдани забавяния в административните производства.

4. *Цялостно преуреждане на административно-правния институт на принудителните административни мерки.*

5. *За превенция на ПТП (синхронизирано със съответните изменения в НК) – спешен преглед на ЗДВП с оглед превенцията, принудителните административни мерки и административни санкции за тези нарушения, като напр. ревизия на санкциите за управление без свидетелство или след отнемането му, при отказ от съдействие за изпробване за алкохол или наркотични вещества с техническо средство или за вземане на кръвна проба и др. Разработване на нов Закон за движението по пътищата.*

6. Разработване на нов Закон за административните наказания/Закон за административно-наказателното производство с цел: оптимизиране на причинно-следствената последователност по установяване - връчване и удостоверяване - налагане на санкция, като се ползват всички похвати на дигитализацията за намаляване ролята на човешкия фактор.

III. В областта на производството по граждански дела

1. Повишаване бързината и ефективността на съдопроизводството (в сътрудничество с Висшия съдебен съвет), чрез:

- *въвеждане на работещ механизъм за спазване на сроковете от страна на съда.*
- *установяване на принцип за насрочване на заседание след размяната на книжа.*
- *скъсяване на интервалите между заседанията*
- *скъсяване на интервалите за насрочване на производствата пред въззивните и касационни съдилища.*

2. *Оптимизиране на сътрудничеството между Съда и останалите държавни структури.*

➤ *въвеждане на служебно събиране от съда на административни документи, като данъчна оценка, схема/скица за имот, удостоверения при спорове за собственост и др.;*

➤ *служебно изпращане за вписване на исковата молба от съда в АВ.*

3. *Окончателно решаване на въпроса с несъстоятелността на физическите лица.*

4. *Специален фокус върху защитата на правата и интересите на децата, включително, но не само, чрез радикално подобряване на мерките за закрила на самотните родители във всички относими закони.*

IV. Институционални мерки

1. *Допълнителни инвестиции в Института по правосъдие с цел гарантиране на най-високо ниво на подготовка на съдии, прокурори, следователи и юрисконсулти.*

2. *В сътрудничество с Висшия съдебен съвет:*

- съдействие за въвеждане на атестационни механизми на базата на най-добрите европейски практики;
- анализ и евентуално оптимизиране на законодателството и на практиката по тълкуване на правните норми;
- мерки за равномерна натовареност на съдиите и на съдилищата;

3. Осигуряване на финансови и инфраструктурни предпоставки за функциониране на работещо електронното правосъдие с цел до края на 2023 г. да приключи процесът по достъп до правосъдие по електронен път, в т. ч.:

- завеждане на дела онлайн, дистанционен достъп до книгата по делото и др. процесуални действия,
- дистанционни методи за комуникация и видеоконферентни връзки, вкл. виртуално изслушване на свидетели и др.;
- ефективното практическо приложение на законодателните актове в областта на трансграничното съдебно сътрудничество;

- осигуряване на трансгранична комуникация чрез интегриране на системата e-CODEX и имплементиране на Регламент (ЕС) 2022/850 относно компютъризирана система за трансграничен електронен обмен на данни в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни и наказателноправни въпроси; използване на e-CODEX като платформа за гарантиране на оперативна съвместимост и сигурност на националната IT система
 - имплементиране на Регламент (ЕС) 2022/1784 на ЕС за събиране на доказателства и връчване на документи по граждански и търговски дела;
- 4. Повишаване на подотчетността на фигурата на Главния прокурор, чрез довършване имплементирането на препоръките на Венецианската комисия.*
- 5. Подобряване на капацитета и оптимизиране на правомощията на органите на следствието, особено, но не само, за разследване на стопански престъпления, престъпления срещу*

финансовата, данъчната и осигурителната система и др., отличаващи се с фактическа и правна сложност.

6. *Намаляване на възможностите за прилагане на специални разузнавателни средства* и завишен контрол върху тях.

7. *Приемане нова правна уредба на структурата и дейността на КПКОНПИ* след широка обществена и професионална дискусия с предмет: законодателни гаранции за ефективни правомощия по превенция и противодействие на корупция и търговия с влияние при спазване на човешките права и презумпцията за невинност и ефективност при отнемане на незаконно придобито имущество. Избор на членове и председател на комисията, при гарантиране на прозрачна процедура и по критерии подробно описани в закона. Своевременен съдебен контрол на актовете и действията на комисията, с които се засягат права и законни интереси на лица.

8. *Изменения на Конституцията на Република България:*

✓ *за въвеждане на индивидуална конституционна жалба – след*

провеждане на предварителна оценка за въздействието и широка дискусия;

✓ в частта „Съдебна власт“ ще предложим въвеждане на фигура (или орган с тричленен състав), отговорен за разследването срещу Главния прокурор, със самостоятелен статут, гаранции за независимост, специфични изисквания и изборна процедура. На разследващия (разследващите) Главния прокурор чрез съответна конституционна норма ще бъде дадена възможност да извършват самостоятелно разследване срещу Главния прокурор, да го привличат към наказателна отговорност за извършено престъпление от общ характер и да поддържат това обвинение пред всички съдебни инстанции.

NB! Към изменения на Конституцията следва да се пристъпи само при доказана обективна невъзможност целите на съдебната реформа да бъдат постигнати с изменения и допълнения на обикновените закони и с други подходящи мерки, предложени от Висшия съдебен съвет, както и при предварителното условие за наличие на взаимно уважение и

*доверие между политическите партии,
представени в Народното събрание.*

**За всичко неупоменато по-горе – виж
стратегическите документи,
разработени и приети от правителствата на
ГЕРБ (2009 – 2021 г.)
и програмата на Политическа партия ГЕРБ.**